

Hernes vil ha Økokrim på banen

Tidligere kunnskapsminister Gudmund Hernes mener Økokrim må etterforske privat-skoleselskapet Anthon B Nilsen. Han ønsker full granskning og at noen blir stilt til ansvar.

SKOLEBARONENE

**Knut Gjernes og
Goran Skaalmo**
Oslo

Mitt råd er at etterforskningskningen overlates Økokrim, som er den ledende organisasjon for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet, sier Gudmund Hernes på telefon fra USA.

Hernes, som er professor ved forskningsstiftelsen Fafo og professor ved Handelshøyskolen BI, og som var statsråd i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet under Gro Harlem Brundtland på 90-tallet, forteller at han mener saken bør etterforskes av noen som er uavhengige, og som har den rette kompetansen.

- En slik behandling vil fremme allmennprevensjon. Det trengs åpenbart her, sier han.

Advokat Henning Harborg i advokatfirmaet Thommessen, som representerer selskapet Anthon B Nilsen, avviser at saken har noe med økonomisk kriminalitet å gjøre.

- Det er ikke riktig at denne saken dreier seg om økonomisk kriminalitet, skriver Harborg i en epost til DN.

Mener Stortinget må på banen
Lørdag skrev DN om hvordan brødrene Peder og Nicolai Løvenskiold og selskapet ABN har hentet ut over 100 millioner kroner på sine statsstøttede privatskoler, tross strenge regler og forbud mot utbytte.

- Løvenskiold-saken handler om

DN 31. oktober 2015

Dette er saken

● 31. oktober skrev DN om hvordan Anthon B Nilsen har hentet ut over 100 millioner kroner på sine statsstøttede privatskoler, tross strenge regler og forbud mot utbytte.

● Transaksjonen har fått kraftig kritikk fra utdanningspolitikere. «En klassisk omgåelse av utbytteforbudet», mener Aps Trond Giske.

● Anthon B Nilsen er eid av Nicolai og Peder Løvenskiold sammen med legatet Reidar og Gunnar Holsts Legat. Det er Norges største privateide skolekonsern og driver skoler som Westerdals, Bjørknes, NIKI og Treider. Konsernet investerer også i eiendom.

● Høsten 2013 utførte Anthon B Nilsen en rekke transaksjoner for å fusjonere de tre skoleinstitusjonene NISS, NITH og Westerdals til Westerdals ACT. I samme operasjon ble skolens egenkapital på mer enn 100 millioner kroner tatt ut.

lovbrudd og økonomisk kriminalitet. Det er uholdbar rettspraksis at en instans skal være både etterforsker, «påtalemyndighet», domstol og ankeninstans. Hvorfor skal de som begår lovbrudd i utdanningssektoren slippe vanlig retttergang, spør Hernes, og sikter til Kunnskapsdepartementets rolle i saken.

Den tidligere statsråden er kritisk til hvordan departementet har opptrådt. Lørdag skrev DN at Kunnskapsdepartementet hadde lagt bort en særskilt oppfølging av Anthon B Nilsen. Men ingen saksdokumenter viser hvem som tok denne beslutningen eller hvorfor den ble lagt bort.

- Det trengs både en politisk og administrativ oppfølging, sier Hernes, og legger til:

- Kunnskapsdepartementet har to ganger fått henvendelser fra Riksrevisjonen. Jeg kan ikke se det er fulgt godt nok opp. Riksrevisjonen er Stortingets organ, og umiddelbartene er alvorlige og beløpene så store at Stortinget nok må på banen.

«Skal helt til bunns»

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen sier departementet ikke på noe tidspunkt har stanset oppfølgingen av skolen.

- Vi skal helt til bunns i denne saken og ha alle fakta på bordet. Vi har senest i dag sendt brev til skolen og bedt om en rekke nye opplysninger. Når vi har fått de svarene vi ber om, vil vi konkludere hvordan vi skal ta denne saken videre. Hvis vi mener det er lovbrudd, må vi vurdere alle muligheter, sier Røe Isaksen til DN onsdag.

Han understreker at departementet tar Riksrevisjonen på det største alvor.

- Vi har blant annet fulgt opp

Riksrevisjonens merknader ved blant annet ved å følge opp studieprogresjon ved de private høyskolene. Dessuten har vi også jobbet med forslag om et bedre regelverk og tilsyn, sier han.

«Syltyn grunnlag»

Advokat Henning Harborg skriver på vegne av ABN at Løvenskiold er beredt til å ta diskusjonen om transaksjonene som er gjennomført, men avviser at det er begått straffbare handlinger.

- Ett spørsmål er om de gjennomførte transaksjonene innebærer brudd på utbytteforbudet i høyskoleloven § 7-1. Det er en diskusjon skoleeierne er beredte til å ta. Noe ganske annet er spørsmålet om det er begått straffbare handlinger. Slik jeg kjenner saken, har departementet fått alle relevante opplysninger om transaksjonene før de ble gjennomført, uten at departementet satte foten ned. Dersom departementet nå likevel skulle mene at transaksjonene innebærer brudd på høysko-

»
En slik behandling vil fremme allmennprevensjon. Det trengs åpenbart her

Gudmund Hernes, professor ved Fafo og BI

leloven, må departementet følge opp som tilsynsmyndighet og eventuelt vurdere å benytte de forvaltningsmessige reaksjoner som står til rådighet. En eventuell uenighet mellom skolens eiere og departementet om forståelsen av høyskoleloven kan imidlertid ikke tas til inntekt for at det er noe kriminelt i denne saken, skriver Harborg.

- Skolene og eierne har ikke problemer med at Hernes eller andre vil diskutere om det er overført penger i strid med høyskoleloven eller departementets oppfølging, men de reagerer på at Hernes på syltyn grunnlag slår om seg med beskyldninger om straffbare handlinger, skriver han.

knut.gjernes@dn.no
goran.skaalmo@dn.no

Professor Gudmund Hernes, tidligere utdanningsminister, mener saken bør etterforskes av et uavhengig organ.
Foto: Mikaela Berg

Kontroll-komiteen krever svar

Anne Skalleberg Gjerde
Oslo

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité krever svar på om kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen gjennomførte en særskilt oppfølging av Anthon B Nilsens privatskoler Westerdals, NITTH og NISS. Dette lovet Kunnskapsdepartementet høsten 2013, etter at Riksrevisjonen kritiserte departementet for mangelfull oppfølging av privatskoler som mottar statsstøtte.

Riksrevisjonen har alvorlige merknader til departementets kontroll med statsstøtte til private høyskoler. Det er viktig for kontrollkomiteen å vite om dette særlig har vært fulgt opp, sier Jette F. Christensen (Ap).

I mars 2014 skrev Kunnskapsdepartementet at det følger Westerdals-fusjonen og vurderer om den er i tråd med loven. Så ble det stille. Det var Arbeiderpartiet som fremmet forslaget i kontrollkomiteen denne uken. En enstemmig komité vedtok å sende brevet til kunnskapsministeren.

Saken om utbyttene omtalt i DN i flere artikler har aktualisert saken, og det er viktig for Stortinget å vite at departementet sørger for at utbytteforbudet blir overholdt. Slik denne saken ser ut, har jeg behov for forklaringer om det og innetser ministerens svar, sier hun. Departementet svarte ikke på DNS henvendelse onsdag ettermiddag. Tidligere har Røe Isaksen innrømmet at «departementet burde vært mer proaktive» i saken, men avvist at oppfølgingen ble lagt på is. DNS sak om privatskolekonsernet Anthon B Nilsen ble tatt opp av flere partier under Stortingets spontanspørretime onsdag.

Sps Marit Arnstad ville vite hvor det ble av den særskilte oppfølgingen av Westerdals, NITTH og NISS. Også Arbeiderpartiets Martin Henriksen var kritisk til oppfølgingen av skolene.

- Det er riktig at Kunnskapsdepartementet nok kunne ha

Jette F. Christensen
(Ap) i kontroll- og konstitusjonskomiteen på Stortinget.

stilt flere spørsmål tidligere. Men saken er aldri blitt lagt bort. Regnskapet for 2014 ble mottatt av departementet i sommer, og det er arbeidet med oppfølgingen av regnskapet for 2014 som danner grunnlaget for hvilke konklusjoner departementet skal trekke. Hvis det viser seg at pengene har gått til ulovlig utbytte, så skal de kreves tilbake, svarte statsminister Erna Solberg.

anne.gjerde@dn.no

Rektor reagerte

Oslo: Tidligere rektor og administrerende direktør på Westerdals ACT, Tom Kvistle, har vært kritisk til flere av konsernledelsens økonomiske transaksjoner og ment at de ville svekke skolene.

Kvistle reagerte aller mest på måten Anthon B Nilsen ville gjennomføre fusjonen mellom de tre høyskolene høsten 2013 på.

- Det stemmer at jeg var kritisk til måten sammenslåingen skulle gjøres på, og jeg hentet inn en juridisk vurdering av denne fusjonen som jeg la frem for konsernledelsen, sier Kvistle, som var rektor ved Westerdals fra 2007 frem til han sa opp jobben ifjor.

- Jeg var rett og slett bekymret for at skolens økonomi skulle bli svekket, noe som igjen ville

vanne ut studiekvaliteten, sier Kvistle.

DN har fått tilgang til det juridiske notatet Kvistle fikk laget. Notatet er skrevet av et anerkjent advokatfirma, som har gjennomgått måten fusjonen ble

Tom Kvistle, tidligere rektor og administrerende direktør ved Westerdals ACT.

gjennomført på. Konklusjonen er at dette er en høyst tvilsom transaksjon, som bør vurderes ytterligere. Dokumentet reiser tvil både ved om transaksjonen er lovlig, og ved om verdiene på skolene var riktig satt i forkant av fusjonen.

- Som rektor mente jeg det var juridisk problematisk å ta egenkapitalen ut av skolen, og

det var min jobb som rektor å passe på at loven ble fulgt på dette området, sier Kvistle.

- Hva var styrets respons?

- Anthon B Nilsen Utdanning ønsket ikke å forelegge vurderingen for styret, sier den tidligere rektoren.

Også andre interne dokumenter fra skolekonsernet Anthon B Nilsen viser at sammenslåingen av konsernets tre høyskoler til nye Westerdals ACT skjedde til tross for kritiske spørsmål internt. Allerede i februar 2013 uttrykte både Kvistle og andre kritiske bemerkninger til konsernledelsen.

De oppfattet sammenslåingen som en måte å ta overskudd ut av skolene på, til tross for et strengt forbud mot utbytte eller andre pengeoverføringer til eierne av skolene. I et notat til morselskapet skriver rektorene at sammenslåingen savner en forretningsmessig begrunnelse: «I eierperspektivet oppfattes sammenslåingen å være finansielt motivert

for å realisere iboende verdier», heter det i notatet fra rektorene.

- Både tvilsom og etisk fant jeg dette høyst tvilsomt, sier Kvistle om dette i dag.

Informasjonssjefen i Anthon B Nilsen, Trond Andresen, skriver til DN at det i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av kjøpet NITTH gjorde av Westerdals og NISS, ble innhentet flere juridiske vurderinger.

- En av disse vurderingene ble gjort av advokatfirmaet Simonson, Vogt & Wiig, sier Andresen. En annen vurdering ble gjort av advokatfirmaet Haavind.

- Begge disse juridiske vurderingene var del av det materialet som lå til grunn i styrets behandling og endelig beslutning i saken om NITTHs kjøp av Westerdals og NISS. Som vi tidligere har gjort rede for, ble hele prosessen, i forberedelse og gjennomføring, nettopp presentert i detalj for Kunnskapsdepartementet, skriver Andresen.